

Előfizetési díj.

Vidékekre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra helyben	1 „

Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler Wien
Wallischgasse Nr. 10.

Nyilvtári czikkok

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállás:

Belkirály-utca szeglet trencsin-vár 7. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb czikkok díjazatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET“

politikai és közgazd. napilap

1874 évi folyamára.

„KELET“ előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET“ kiadóhivatala.

A közélet tanodai törvényjavaslat.

II.

(M. A.) Jelentékeny változtatást tett a képviselőház központi bizottsága a törvényjavaslaton azáltal is, hogy a reáltanoda rendes tantárgyai közé fölvevén az erkölcs tanak külön tárgyként előadotását. Főleg azon felfogás szolgált e módosítás indokál, hogy a mai korban, midőn a hitelenség oly gyors arányokban terjed, szükséges az ifjú nemzedékkel az erkölcsi elveket önállóan is megismertetni, nehogy a vallásos hit elenyésztesse, ha csak avval összefüggésben oktattatik a moral tanaira, elenyésztesse egyszersmind lelkéből minden erkölcsi alap is. Ugyancsak a reáltanodánál fölveendőnek határozta a bizottság facultativ tantárgyként a latin nyelvet, azon helyet jelölve ki ezáltal számára a reál-, mint a görögnek a gymnasialis oktatásban.

A gymnasium és realskola legalsó osztályába való fölvételt az eredeti ministeri törvényjavaslat egy külön előkészítő osztály végzésétől tette volt függővé. A tanügyi bizottság ezen előkészítő osztály mellőzésével felvé-

teli vizsga által határozta igazolandónak azt, ha vajjon a jelentkezők bírnak-e olymértű képzettséggel, minőt az elemi iskola alsó négy évi tanulmányában kellett megszerezniök. A központi bizottság nem akarván a központi tanodai törvény által bizalmatlanságot fejezni ki népoktatásunk irányában, abban állapodott meg, hogy a kérdéses képzettségi fok felvételi vizsga nélkül, népiskolai bizonyítvánnyal is igazolható.

Felvételi vizsgát rendelt az összes tantárgyakból a törvényjavaslat oly esetekben is, midőn valamely tanuló gymnasiumból vagy polgári iskolából reáliskolába, vagy pedig reáliskola-, illetőleg polg. iskolából gymnasiumba akar átmenni. A központi bizottság kerülni akarván az ily átlépő tanulók szükségfeletti megterhelését, felvételi vizsgájukat csak oly tantárgyra szorította, melyek azon intézetben, hová átlépnek, köteles tantárgyak, ott ellenben, a honnan kiléptek, nem voltak kötelesek.

A törvényjavaslat rendes tanárokul — azok kivételével, kik már öt évig tanárkodtak — ezentul csak oly egyének alkalmazását engedte meg, kik a szervezendő tanárvizsgáló bizottságok valamelyike előtt sikerrel kiállották a képesítő vizsgát. A központi bizottság tekintettel az alkalmas tanérok nagy hiányára, s azon körülményre, hogy kereshetnek tanári alkalmazást oly kiváló irodalmi művelői is valamely tanszakra, kikről méltányosan nem kívánhatni, hogy a tanárvizsgáló bizottságok elé álljanak, az állami tanárvizsgáló bizottságok valamelyikének meghallgatása mellett, kivételesen rendes tanárokat alkalmazhatónak határozott oly egyéneket is, kik az irodalom terén kifejtett munkásságok által feltűnő jelet adtak annak, hogy valamely tudományban s annak előadásában kiváló képességgel bírnak.

Mint gyakorlati értékű javításait a törvényjavaslat intézkedéseinek megemlíti még, hogy a bizottság a gymnasiumban — a rajz, szépirod. s testgyakorlat tanárán s a hitoktatón kívül alkalmazandó tanárok minimumát (12-ről) tizenegyre, a tanórák heti számának maximumát pedig az alsó osztályokban (28-ról) huszonhátra, a felsőbbben pedig (30-ról) huszonnyolcra szállítja le.

Ghyezy Kálmán pénzügyminiszter beszéde

a képviselőház május 13-diki ülésében.

(Folytatás.)

Méltóztatnak tudni, hogy ezen kölcsönnek csak egyharmad része vállaltatott el véglegesen a hitelező

nemcsak a híres, ünnepelt egyének, a pénz és hatalom hősei között, hanem az igénytelen, zajtalan munkáló szolgák körében is találhatni tiszteletre méltó, tiszteletet parancsoló alakokra.

Engedje meg a t. szerkesztő ur, hogy ennek igazolásul adjunk egy kis mutatót a füzet azon részéből, mely a közönytől általában és a polgári életben különösen szól. Az egyházi életben való közönytől szóló rész méltatását az illető szaklapokra hagyom.

A régi szolga idevonatkozó elmélkedése így következik:

„Uraim! Nyelvész nem vagyok, mindamellett is emlékszem gyermek és ifjuskorom óráira, melyekben nagy előszerzetettel tettem böngészéseket a szótárakban. S emlékszem, hogy némely szók alakjuk s hangzásuknál fogva oly kedvesek voltak előttem; míg más szók iránt ellenszenvvel viseltetem, anélkül azonban, hogy tisztában lettem volna azon fogalmakkal, melyeket ezen szavak kifejezhetettek. Azon szók, melyek iránt különös ellenszenvvel voltam, a többiek között ezek: indifferens, indifferentismus, neutralis, lágy meleg, langha, sem jó sem rossz, részvétlenség, semlegesség, restség, szatya, melyek iránt támadt foglalkozásomat azután teljesen és szabatosan kifejezte ezen későbbben alkotó szó: közöny, közönysőség vagy közönbőség. De ha ezen szók, mint egyes szók rossz hangzásúak voltak előttem, még győltömbbő vált az a fogalom, a melynek kifejezésére e szavak alkotottak. És éppen e tekintetből, miután meg vagyok győződve, hogy ez legnagyobb ellensége mind társadalmi, mind egyházi életünknek: értekezni kívánok annak ártalmairól, melyek polgári életünkben szokszor neveltségessé s mindég kárhözraja méltókká tessnek; egyházi életünkben pedig a halál, a feloszlatás gyászlobogóját emelik fel.

A Solon által Athene részére kiadott törvények közt volt egy czikk, mely hazai mozgalmak, forradalmak alkalmával szigoruan kötelezett mindenkit vagy egyik, vagy másik párthoz csatlakozni, hogy a semlegesség, közönysőség örre alatt a hazát még na-

consortium által. Ezen kölcsönnek a másik kétharmad részére a bitelező consortium csak optiót vállalt, jelesül a második harmadra nézve fenntartotta magának, hogy mártius végeig nyilatkozhassék, vajjon élni akar-e részben vagy egészen optionális jogával, a harmadik harmadra nézve pedig az optio jogának nyilvánítását június végeig tartotta fenn. Ezzel megelőzőleg állapították meg a fizetési feltételeket is.

Az első harmadnak fizetését a consortium 4 ráta alá állította meg, úgy, hogy az utolsó ráta február utolsó napján fizetessék ki: a második harmadra nézve azon esetre, ha optio jogával élni fog a fizetéseket mártius, április és május hónapok végére kötelezte; a harmadik harmadra nézve pedig szintén azon feltételt alatt, hogy optionális jogával élni fog, a fizetéseket június és július hónapokra ajánlotta fel. Elitogadtattak ezen fizetési hatánapok a kormány által kérdésesen kívül azon szempontból, hogy akkor, midőn az alkudozások a kölcsönről történtek, t. i. múlt évi november havában, a számadások még lezáva nem lévén, a jövődelmek iránt jobb remények léteztek, s a kiadásokra nézve azon vélemény lehetett, hogy kevesebb kiadás lesz szükséges mint valóban megkívántatott.

Ennek kellett egyébiránt azon időben az általános véleménynek is lenni, mert magában az 1874. évi költségvetésben is azon évek egész hiánya 32 millió 705 ezer frt számítottatva, ezen összeg a 76 2/3 millió kölcsönből, miat az év egész hiányának fedezésére elégséges folyósítottat.

A dolog azonban egészen másként tört ki. (Halljuk!) Azon consortium, melylyel a kölcsön megkötött, kezdetben és hosszabb ideig is nagy előzékenységgel teljesítette fizetéseit; az első részletet ugyan, melyet csak február végével tartozott volna lefizetni, ajánlata szerint, már december végével beszállította; a második részletet, melyet csak május végével tartozott volna lefizetni, már február 17-én egészen lefizette, sőt a harmadik részletből is azon időig, midőn a mostani kormány megalkult, 837 ezer livre sterling névszerinti értéknek megfelelő összeget fizetett be az állampénztárba, befizetett tehát összesen 55 millió forintot o. é. és ezen összeg addig, míg a mostani kormány megalkult, az államnak beállott szükségleteire a törvény által megállapított kiadásaira egészen ki is adatott, úgy hogy ezen kölcsönből, melynek egész összege 72 millió forintot tesz o. é. nekem, midőn a kormány tagjává lettem, ha a consortium azon terminusokban fizet, melyek e végre az ajánlata által kijelölve voltak, mintegy 40 millió forintnak kellett volna rendelkezésemre maradni, azonban nem maradt több, mint 16,643 895 frt o. é.-ben, és ebből készpénzben csak 764,740 frt volt az általános magyar hitelbanknál ideiglenesen letéve, 15,879,115 frt pedig azon kincstári utalványokból állott, melyek még azon időben, midőn a ministerium megalakult, eladva nem voltak.

Meg kell tovább jegyezmem még azt is, hogy ezen consortium, mely elismerésre méltó előzékenységgel teljesítette kezdetben fizetéseit, mártiusnak mintegy közepe táján az optio jogának gyakorlásával, a kincstári utalványok elárúításával csaknem egészen felhagyott és csak április közepe táján kezdte

gyobbinségbe dönték. Véleményem szerint ez böcs és esélyes intézkedés volt. Hiszen nem csak a történelem, hanem a tapasztalás is megtanított minket arra: hogy a közöny mily véres szerepet játszik a nagy mozgalmak alkalmával. Igaz, a világ nyelve ezt esélynek, higgadt megfontolásnak, előre nézésnek szokta elnevezni; de a vizsgálódó, a kutató előtt úgy tűnik fel, mint a dögészek kullogása a padsegegek után, miután ott biztos prédára szimithatnak. Míg az ember érzi magában, hogy ő társadalmi léte van teremtre; míg érkei, viszonyai, szorosan összefűzik a polgárat minden elemeivel s helyzeteivel; míg védelmet, pártolást, segédet onnan vár: bűn nélkül nem válhatik közönységgé annak érdekei, fejlődése, jóléte s biztonsága iránt. A hazaszeretet érzése kioltathatatlannal van beoltva az emberi szívébe; de vajjon e fogalom a latt csak is egyéniségünk van-e érdekelve? Hisz fellángol szívünk az ősek emlékeztetése s hite visszazogolódására. Dicsőkedve tekintünk minden olyan mozanatokra, melyek annak melkedését, virágzását eszközölhetik. Kevélyen tekintünk jelesb embereinkre, kik akár a közélet, akár a tudományosság, akár a művészet, akár az ipar szent magokat kitüntették. Mik mind arról tanuszkodnak: hogy hazánk, annak intézményei, élete, fejlődése, emberei mind a legmélyebben érdeklik lelkünket; s annak növekedésében nő örömlünk, boldogulásban boldogágunk. És ha ezen érzelmeinknek, hajlamainak ellenére, valaki közönységet képes tanusítani hazája, annak polgári intézményei, polgártársai érdekei kérdésében: az olyantól csak undorral fordulhatunk el. Minden családját szerető ember, nem vonakodik semmi áldozattól, hogy annak tagjait művelje, neveltesse, boldogítsa. De az iránt sem lehetünk mi soha közönysők, hogy társadalmunknak tagjai mily műveltek, mily szorgalmasok; a takarékoságban, háztartásban mily rendszert tartanak; vagy nincs-e előrelátva közöttük az erkölcsi telenség, dologtalanság, fényelgésre való hajlam, könnyelműség, iszákoság, a szerencse játékok szenvedélyes üzése, s több efélék? Mert hisz ezen bűnös-

ismét kisebb összegekben az optió gyakorlatba vendi. — Ezen 15,879 155 frt fölött, mely mint mondtam, nem készpénzben, hanem el nem adott kamatozó kincstári utalványokból állott, én nekem rendelkezési jogom nem volt és jelenleg sincs, mert a consortiumnak ezen kötvényekre fenntartott optionális joga még folyó év június végeig tart.

Tudomására jövőn mindezen állapotoknak, pontos számításokat tettem, a mennyire t. i. ily dolgokhan egész pontoszággal számítani lehet, arra nézve, hogy mely fizetések azok, melyek a költségvetési törvény szerint hónapról-hónapra az állampénztárra hármanak. Viszont másrésről hónapról-hónapra ki számítottam, hogy melyek azon bevételek, melyekre az állampénztár javára számítani lehetséges. A bevételek megállapítását illetőleg alapul a mult esztendő tapasztalatait vettem, jelesen az 1873. év eredményeit, mert úgy értesültem, hogy ezen befizetések minden évben körülbelül hónapokint csaknem egyenlők. Ezen számítás folytán azon tapasztalásra jutottam, hogy én nekem, ha a folyó évi május 1-én esedékes kamatozat, — jelesül a 30 milliónyi kölcsön kamatait, azonfelül némely vasuti kamatb: tositásokat, az állandósági járulékat, a közönségi költségeket s az állami közigazgatás egyéb rendes költségeit is fedezni akarom, ápril végéig 10 millió forintra van szükségem, melyet az állampénztár készletéből elő nem állithatok. (Mozgás.)

Ezen tudomásra mintegy ápril közepe felé jöven aggodtam arról, hogy mikép fogom teljesíteni az állam kötelezett fizetéseit.

Segélyforrás más rendelkezésemre nem állott, az idő is igen rövid volt arra nézve, hogy másféle intézkedés tétethessék.

Értekezésbe bocsátkoztam tehát azon consortiummal, a mely a 76 millió forintnyi kölcsön szolgáltatta ki, hogy rábírom arra, hogy gyakorolja optionális jogát, vagy gyorsítsa ezen kötvények elárúítását. Ők e helyett arra nyilatkoztak hajlandóknak, hogy ápril végeig az általam szükségelt 10 millió forintot rendelkezésemre fogják három hónapra terjedő előlegként bocsátani úgy, hogy ók továbbra is gyakorolván optionális jogukat, az időközben elárúítandó kincstári kamatozó utalványoknak árából is ezen előlegeket fedezhessék. Jól cselekedtem e vagy nem? a t. ház fogja megítélni, én a fennforgott körülmények között, nehogy kénytelen legyek megakasztani az állampénztár rendes fizetéseit, ezen ajánlatot elfogadtam, a consortium pedig teljesítette ígéretét és annak idejére beszolgáltatta a megkívánt összegeket.

Van azonban e nehézségeknek még folytatása is. Én, a mint említettem pontos számítását tettem hónapról-hónapra az év végéig, hogy melyek azon összegek, a melyekre minden hónapban az államnak rendes jövedelmei kívül szüksége lesz és ezen számításból az jött ki, hogy ha, a mint kell és szükséges, előre már fedezni akarom, december hónapban azon 17,300,000 forintnyi kiadást, a mely január 1-én a nagy vasuti kölcsön, kamatbiztosítások és más kölcsönök kamatai fejében szükségeltetik, akkor én nekem az év végéig azon összegeken felül, a melyek eddig a 76 milliónyi kölcsönből befolytak, és még

segek is, bár miként zárjuk el magunkat, s a miénket előlük, csaknem oly hatást gyakorolnak, mint mikor szomszédaink udvarán minden növényi és állati hulladékok egymásra halmozódnak s bűzhödnék meg; ha óvakodunk is, de e megromlott légnek reánk való hatását nem zárhatjuk el, s a lázokat s egyéb nyavalyákat a mi hajlékainkban is elterjesztik.

A közöny ily szerepet játszik egyházi életünkben is. Igaz: némely keveset gondol arra, hogy szomszédja s lakótársai vallási tekintetben buzgó-e vagy hidegek, hívők-e vagy hitetlenek, egyháziasság él-e bennök vagy meghalt? mert a felvilágosodás szellemében a vallás körüli nézeteket, véleményeket s meggyőződéseket, mi a kedély jogának s magán tulajdonjognak tekintjük s azt hisszük, hogy nincs jogunk senkit megítélni vallása, anságaért, egyháziatlanságaért s nincs jogunk követelni tőlük azt, hogy tisztelettel legyenek azon hitnézetek s tárgyak iránt, melyet mi tiszteletünk tárgyál tekintünk s tűzünk ki. Ha jogi szempontból tekintjük a dolgot, igen is nincs jogunk.

De miként nincs jogunk senkit meggátolni, hogy fényelgési hajlamát kielégítve, magát tönkre ne tegye; vagy a kártyaasztal mellett mindenét el ne pazarolja; vagy oktalanságzalkodási s fizet ki-sérletek által magát a bukásnak ne tegye ki; azonban emberiségi nemesb érzelmünk még sem engedi, hogy mindezekre közönyös szemmel tekintsünk; sőt sajnálkozásunkat vagyunk kénytelenek azoknak szemlélésére nyilvánítani; bizony az iránt sem lehetünk közönysők, hogyha másoknál elterjedve látjuk a vallástalanságot; ha egyházi érdekeink ápolásával, másokat félrevonultaknak, vagy még gúnyolónak szemlélünk. Ugy egyiknek, mint a másiknak károssága nagyon feltűnő és az emberi élet legbensőbb rétegéig beható. Igen — káros a közöny.

(Vége köv.)

szentul be fognak folyni, 42 millió forintra van szük-ségem. (Mozgás a baloldalon.)

Számításom helyességét bizonyítja azon körülmény, hogy a 9-es bizottság is, a mely szintén számította az 1874. évi költségvetés hiányát, maga is mintegy 36—38 millió forintra számította azon hiányt, mely az államháztartásban 1874 évben mutatkozott, de nem vette tekintetbe azon mintegy 6 millió irtnyi összeget, a mely iránt a közlekedési miniszterium, mint a mult évről, ezen évre átszámaztatandó hitelmaradványok iránt a ház elé nem-sokára törvényjavaslatot fog terjeszteni. Az összeg, melyet említettem, apadtak t. ház, ha jó termés következtében a folyó adók rendesen befolyának és a hátralékokból is nagyobb összegek szedethetnek be, vagy a kiadások tetemesen megtakaríthatóak, de jelentékeny hiány mindenesetre fog fennmaradni.

Tekintetbe kell venni továbbá t. ház azt is, hogy a törvényhozás bármely észlelésér, gyökéres intézkedéseket állapítson meg, bármiként gondoskod-jék is az állam jövedelmeinek emeléséről, mindezen intézkedések és törvények még azon esetben is, ha sikerülne a jövő 1875. évben a hiányt a zárszáma-dásból egészen eltüntetni, az 1875-dik évek első felében nem fogják azon hatást gyakorolni, a mely tőlük, különben, ha már hosszabb ideig érvényben lesznek várható lesz. A jövő esztendő első felében tehát, ha nem is oly nagy összegben, mint az idén, de némi segélyre az állampénztárnak mégis szükség-e lesz. E felett még a kilenczes albizottság jelen-tése szerint is a jövő évben mintegy 6.500.000 frtot teend azon összeg, mely a már megkezdett és félbe nem hagyható beruházások folytatására és bevégez-sére szükséges, és a mely összeg még a legrende-sebb háztartásban is kölcsön vétellel fedeztethek. Az állami és engedélyezett vasutak építési vállal-kozóinak is sok követelése van az államra. Leg-nagyobb része ezen követeléseknek nem realis, de kérdésen kívül előbb utóbb eljön az idő, midőn ezen követelésekre kisebb-nagyobb összegeket fizetni kell. Itt még nem is említem azon 10 millió tallért, mely-lyel a keleti vasut másod sorozatu prioritásait va-gyunk adósok, és melyet — ha időközben ezen pri-oritások el nem adatnak vagy nem prolongáltatnak — augusztus végétől kezdve hat hó alatt ki kell fizetnünk.

Mindezeknél fogva t. ház! azon meggyőződés-re jutottam, hogy azon 153 millió kölcsön második részének folyóvát tételét, melyet a t. ház elvileg már az 1873. XXXIII. t. cikkben elhatározni méltóztat-tott, tovább halasztani nem lehet, mert szükséges gondoskodni azon összegekről és idejében gondoskod-ni, melyek az államháztartás fenntartására megkíván-tatnak. Ezen okból t. ház ezen alkalommal bátor lesznek egy törvényjavaslatot bejterjeszteni, a melyben felhatalmazást kérek arra, hogy az említett 153 mil-iós kölcsön második sorozatú prioritásait 76 és 1/2 millió osztrák értékű forintot tesz, az államra nézve minél kedvezőbb feltételek alatt kibocsáthassam vagy esetleg ugyanazon összeg erejéig más kölcsönt köthessek.

Az összeg nagyságának indoklására nézve, melyet kérek ismét a 9-es bizottságra hivatkozom, mely maga is felismerve a helyzetet, 55 millió frt-nyi effektív értékű kölcsönt jelentett be az állam-háztartás fenntartására szükségesnek. A javaslatom szerint felveendő kölcsönnek összege pedig névszerin-ti értékű és a kilenczes albizottság nem reflectált egyenményikére azon szükségleteknek, melyeket a t. ház előtt én említettem fel.

Általános meghatalmazást vagyok kérni kény-telen, mert a kölcsön megkötésére nézve határozott feltételeket a t. ház elé nem terjeszthetnek. Az ed-digi szokástól eltérő, de más parlamentek szokását tekintve, nem alkotmányellenes eljárás ez. És miu-tán a kérdéses kölcsön nagyobb része különben is később, részben a jövő évben fog szükségeltetni, ma-gam is óhatatlan, hogy annak kibocsátása valami-ly későbbre halasztassék, és az ne egyszerre hanem részben tétessek folyóvát, úgy a mint az államnak szükségletei időnként fölmerülnek fognak. Mindeneset-re, ha már felhatalmazást kérek, szükségesnek lát-tam arra is felhatalmazást kérni, hogy esetleg más kölcsönt is köthessek, mert azon esorintommal, mely-lyel a 76 millió kölcsön a mult ősszel kötöttem, azon alkalommal tett ajánlatánál fogva azon joga van, miszerint követelheti, hogy azon esetre, ha az állam 1874—75-dik években újabb kölcsönt akarna kötni, először is ő vele bocsátkozzék érintkezésbe, de ennél több kötelezettsége azon ajánlatánál fogva nincs. Kérdésen kívül t. ház, igen szomorú azon kép, melyet államháztartásunkról a t. ház elé terjesztettem. (Ugy van! balfelől) Én nem kételkedtem az előtt, és nem kételkedem most sem, hogy államháztartás-unk egy bizonyos idő mulva — már az 1875 dik évben is, kielégítőleg — rendeztethek, mert van idő arra, hogy addig az e végre szükséges előinté-kezők megtéthessenek, de most ez évek folyama alatt, a minden oldalról váratlanul reám tödülő nehézségeknek legyőzése — megvallo — igen nehéz feladat, oly nehéz, hogy arról, miszerint képes le-szek-e azt tökéletesen megoldani: jótállást vállalni nem merek, de mégis szükségesnek tartottam a tény-állást, úgy a mint van, a t. ház elé terjeszteni, hogy ismerve azt, a baj orvoslási módjáról annál sikere-sebben intézkedhessék.

Van pedig t. ház módja a baj orvoslásának, van mód és eszköz arra és lehetőség arra, hogy államháztartásunk rendeztesse. (Halljuk!) Egy azon-ban e tekintetben mindenek előtt és okvetlenül szük-séges: a ez a nemzetnek áldozatkészsége két irány-ban. Egy részről békés eltűrése azon nélkülözések-nok, melyekkel a kiadások, a költségeknek megki-mélése úgy a magán, mint állami életben jár; más részről kész elválása és vitele azon terheknek, melyek nélkül államháztartás a világon még sehol sem rendeztetett.

A kilenczes bizottság véleménye legnagyobb részt oly javaslatokat foglal magában, melyek néze-tem szerint is e célra vezetők és kivihetők. Nagy hatást várok azoktól államháztartásunk rendezésé-nek érdekében. Ha némi kétséget támasztok hatásuk iránt, az csak abból áll: hogy nem tudom, vajon a gyökéres intézkedéseknek azon nagy tömegét, melyet a 9-es bizottság javasol, aránylag rövid idő alatt ter-vezni és kivinni az emberi erőt és tehetséget nem haladja-e meg?

A 9-es bizottság a közigazgatási, pénzügyi és köz-ségi közegeknek gyökéres átalakítására több rend-beli javaslatot tesz. Ezekkel most részemről nem óhajtanék foglalkozni; mert felültesen szólni e tár-gyakról csak félreértésekre vezethet; kimerítőleg szó-lni pedig sokkal rosszabb vezet, mint a mi egy be-széd keretében foglalható.

Én leginkább a 9-es bizottság jelentésében fog-laltakat, illetőleg azokra kíváncsi vagyok, melyek közvetlenül a költségvetésre vannak hatással és e részben is egyedül — az 1875-ik esztendővel aka-rok ez uttal vonatkozik, mert több esztendőnek ösz-szefoglalása az előadást homályossá teszi, és a leg-nagyobb nehézség különben is az 1875 dik évben rejlik, és ha azon túl leszünk, a többi évek nehé-zségeit legyőz i sokkal könnyebb lesz.

A 9-es bizottság javaslatai szerint az 1875. évi költségvetés következőképp állítható elő. A rendes ki-adásoknál 9-es bizottság 6.851.146 frt megtakarí-tást javasol, a rendkívüli kiadásoknál 4.812.800 frt-tot, összesen tehát 11.955.074 frtot. Javaslatai ál-tal a jövedelmet emelendőnek véli 13.390.966 frt-tal, s a végeredmény mégis az, hogy 1875-re mind-emellett 16.539.599 frt hiányt mutatkozik. De mi-vel ezen hiánytalanban is 6.854.000 frt olyan költség van, melyet, mint említettem, még beruházásokra kell fordítani, a valósággal fedezendő összeg a 9-es bizottság jelentése szerint 9.955.599 frtot tesz. Ez összeget a 9-es bizottság az állami előlegekből, úgy mint a sorsolási és a gömőri kölcsönből kiadott elő-legekből, a közös aktívákából és a felveendő új köl-csönből javasolja fedeztetni.

A mi azon megtakarításokat illeti, melyeket a 9-es bizottság javasol, én azokat saját miniszte-riumom részéről elfogadhatóknak és érvényesítendő-k-nek tartom annyiban, hogy a mennyiben egyben-másban a megtakarításokkal egészen nem érhetném-el azon összeget, melyet a 9-es bizottság javasol, ezt helyre pótolhassam más megtakarításokkal, melyekre a 9-es bizottság a részleteket nem tárgyal-hatván, figyelmét nem terjeszthette ki. Meg vagyok győződve, hogy minisztériáim szintén minden igye-kezetüket oda fogják irányozni, hogy a megtakarítá-sokat kellő mérvben eszközöljék; minthogy azonban ez alkalommal célozom nem az, hogy a 9-es bizott-ság munkálataival szemben minden tekintetben állást foglaljak, hanem főképp pénzügyi Lelyzetünk érdeké-ben akarok szólni: ennél fogva azon részletekkel, melyekből ezen megtakarítások állhatnak s a melyek különben is annak idejében az 1875. évi költségve-tésben fognak leginkább érvényre juttathatni, körül-ményesen nem foglalkozom; hanem figyelmemet a 9-es bizottságnak csak azon javaslataira akarom kiterjeszteni, melyekben, eltekintve egyéb javasolt reformoktól, közvetlenül az állam jövedelmeinek öregbítésére vonatkozó intézkedéseket foglalnak ma-gukban.

A 9-es bizottság a javaslatai 3 osztályba so-rozhatók. Az első osztályba tartoznak azon javasla-tai, melyeket a fennálló adótörvények reformjára né-zve ad elő; a másik osztályba tartoznak azon javas-latai, melyeket az államjavarok értékesítésének tekin-te tében indítványoz; végre a harmadik sorozatban be-lyezem azon javaslatokat, melyekkel új adótörvé-nyeket hoz indítványba.

Ezeket szemügyre vévén, a hozandó törvényes intézkedéseknek egyik legsürgősbike, az egyenes adók-nak egymásközötti arányosítása és igazságos kiveté-se, mert a teherviselést késéggelkül nagyban köny-nyíti annak igazságos kivetése is.

A jövedelmi és a személyes kereseti adónak javítására vannak a miniszteriumban készülöben tör-vényjavaslatok, melyek annak idejében a t. ház elé terjesztetnek; a földadó szabályozása iránt pedig, mint tudni méltóztatnak, a két ház között folyamatt-ban vannak a tárgyalások. Hasonlóképpen nagyon sür-gős azonban az egyenes és közvetett adók kezelé-sének, kivételének, beszedésének és behajtásának szabályozása is, mert az adóhátralékok azon nagy tömege, mely zárszámadásainkban mutatkozik, az effélékhez nem szokott külföld előtt állami, hitelün-kekt tönkre teszi, és lehetetlenné teszi, a rendes pénz-ügyi gazdálkodást; késéggelkül ered ezen restantiák nagy tömege onnét, hogy terheinek nem csekélyek: de meggyőződésem szerint legnagyobb részben a keze-lésnek hiányából ered, mert azon véleményben vagyok, hogy Magyarország népe a rá kivetett folyó adókat vagyonának, tőkájének csorbitása nélkül évenként megfizetheti, a mint 1867. évtől fogva ez ideig min-den évben azon összeget, melyet az egy évben kive-tett egyenes adók summája tesz, valósággal meg is fizette. A restantiák azon nagy tömege, melyet az abszolút kormányától átvettünk, és melynek tulhal-mozása az ország némely vidékén azon időtől fogva mondhatnám gondatlanul megengedett, az adó-restantiák azon nagy tömege az, ami tönkre tenné az adózatokat, ha egyszerre behajtatik.

És ennél fogva helyesnek tartom a 9-es bizott-ság azon javaslatát, hogy a folyó adók különítte-senek el a restantiáktól, úgy hogy az 1875 ick év-ben már mindegyik adózó a folyó adóról külön adó-könyvet kapván, külön adókönyvet kapjon a restan-tiákra nézve is, és míg a folyó adó teljes szigorral hajtathat be, a hátralékok bizonyos évekre felszava-hajtasanak be. (Élőnk helyeslés.) Természetesen előrebecsültván azt, hogy e őssze ezen restantiák an-nak rendje szerint országszerte liquidálndók és ki-törölendők azok, melyek behajthatatlanká lettek, hogy annál könnyebben behajthatassanak azok, melyek még mint fizetendő fennmaradnak. (Helyeslés.)

Nyilatkozatok

a keleti vasut ügyében.

I. Gr. Lónyay Menyhért beszéde.

(Vége.)

Mellőzi a két következő kérdést, a melyek egyi-ke az alapsabályok és az engedélyokmány közti összhangzásra, másik a főkötvény bekebelezésére vo-natkozik, mint a melyek a közlekedési miniszter tár-czájához tartoznak.

Arra a kérdésre, nem látta-e szükségesnek a pénzügyminiszter a párisi szerződésre nézve rögtön intézkedni és általában mért nem tartotta föl a köz-lekedési miniszteriumnak eredeti álláspontját és mi-ért késétt e részben a válasz majdnem két évig, azt jegyzi meg, hogy azon két évből, mely alatt a pénzügyminiszteriumnak módjában lett volna a pá-risi szerződésre nézve a közlekedési miniszterium ál-láspontját elfoglalni, csak három hónap esik az ő miniszter-sége idejére, a mennyiben a közlekedési mi-niszteriumnak átirata 1870. február közepén érkezett a miniszteriumhoz, ő pedig megszünt pénzügyminiszter lenni május közepén.

Nem emlékezővén a régibb időben történetekre, föl-szólította a miniszterium azon tisztviselőit, kik bővebb fölvilágosítást adhatnak az ügyben, ezeknek megadása. Fölolvassa Desseffy Lejos, az elnöki

osztály vezetőjének, továbbá Leeb Péter miniszter-tanácsosnak és osztályvezetőnek és végre az előadó-nak, Rendes tanácsosnak és irányban irt felvilágo-sító leveleit. E levelekből kitűnik, hogy a párisi szerződés legelőször 1869. május 28. átküldetett a pénzügyminiszteriumhoz a közlekedési miniszter azon megjegyzésével, hogy később fogja ez iránt nézetét a miniszteriummal közölni. Ennek folytán az előadó jelentést tévén az államtitkárnál, tőle azon uta-sítást nyert, hogy várja be a közlekedési miniszterium-nak ígért átiratát. Az ígért átirat 1870. február közepén érkezett a miniszteriumhoz. Ekkor az előadó az akkor már bete-eskedő államtitkárhoz vitte, aki ugy nyilat-kozott, hogy előbb óhajt a közlekedési miniszterium-mal értekezni és azután fogja magát az ügydarabot a miniszter elé terjeszteni.

Grenzenstein államtitkárnak ápril közepén tör-tént halála és a pénzügyminiszternek május közepén bekövetkezett elmenetele közt rövidebb volt az idő, minthogy ezen ügy elébe terjesztetett volna. En-nél fogva a miniszter a párisi szerződést és a köz-lekedési miniszter átiratát hivataloskodásának ideje alatt nem látta.

Megjegyzí, hogy az időben még nem volt meg-állapítva a pénzügyminiszteriumnak a vasut ügyében gyakorlándó hatásköre. Ennek bizonyására föl-olvassa a közlekedési miniszteriumhoz intézett átiratát 1869. július 2-áról, a melyből kitűnik, hogy a társu-latok értékpapirjainak elhelyezéséről és aláírásáról intézkedtek, a nélkül, hogy a kibocsátás és a be-fizetés módzatai följelentettek volna a pénzügyi-miszternek.

Említi többek között az alföldi, az északkeleti és a keleti pályát is, mint a mely már akkor papir-jait kibocsátotta. Felkéri a közlekedési minisztert: utasítsa a társulatokat oda, hogy esetről esetre jelen-tést tegyenek ez iránt a pénzügyminiszteriumnak. Eb-ből világos, hogy a párisi szerződés megkötöttét, sőt a papírok már el is helyeztetek, mielőtt róla a pénzügyminiszternek tudomása lett volna. Hogy az osztály az utolsó három hónap alatt nem terjesztet-te elő ezen fontos ügyet, ennek, mint a levelekből látszik, egyik oka volt az államtitkárnak Grenzen-steinnek megbetegedése és bekövetkezett halála; to-vábbá az, hogy az osztályok akkorában igen nagyon el voltak foglaltva, mivel együtt volt az országgyű-lés, a hol költségvetési tárgyalások is folytak, és végre az utolsó három hónap előtt a miniszter el-lévén határozva a pénzügyek vezetéséről lemondani, de másrésztől minden rendben kívánván átadni, rendkívüli nagy munkájuk volt az osztályoknak, hogy a tisztán pénzügyi és az általa kezdeményezett ügyek befejeztessenek és a számvitel és pénztári ügyek is újabb revízió alá vésessenek.

Hogy minő intézkedést tett volna, ha minisz-terisége utolsó korszakában ezen ügy elébe kerül, azt határozottan megmondani most nehéz volna; de azt hiszi, hogyha valamilyen ügyben bárki alapos aggod-lalmát indokolta, ha csak szóval is előtte kifejti, az intézkedést el nem mulasztotta volna és e rész-ben hivatkoz a kassa-oderbergi vasut ügyében kö-vetett eljárásra, hol a szóbeli figyelmeztetés is elégséges volt arra, hogy a pénzbeszerzés nehézsé-geit rendezze, sőt a magyar miniszterium kinevezé-se előtt megállapított terhes építési feltételeket ked-vezőbbekké átalakítsa.

Végre megjegyzí, hogy a szerencsétlen kimene-telű keleti vasut ügyében nézete szerint különböző körülmények hatottak össze, és nem csodálk, hogy gyakran nagyobb befolyás tulajdonítottatott egyes sze-mélyeknek, mint a mennyit tényleg gyakoroltak. Fi-gyelembe veendő azonban, hogy nálunk a vasuten-gedélyezési eljárás nem volt szabályozva, hogy csak kezdők voltak a vasutak építésénél, és hogy egy-általában a rohamos építés folytán minden megdrá-gulván, a lehető legbiztosabbnak vélt számítás is bizonytalanná vált. Ez okozta, hogy a többi vasutak-nál is a nagy veszteséget szenvedő vállalkozók nagy követeléseket támasztanak.

Bukuresti szemle.

A rendkívüli országgyűlés, tegnap a szokottnál kevesebb látványossággal nyitotta meg Catargiu mi-niszterelnök. Folyamatjáról értesíteni fogom e t. la-pok olvasóit, egyelőre már közelebbi szemlémben je-leztem annak közérdekűbb tárgyait.

A rövid megnyitóbeszéd enyiből áll: Sena-tor és képviselő urak! Rendkívüli ülésre bivatm fel önököt, hogy néhány főleg pénzügyi és gazdasági törvényjavaslatot terjesszek önök elibe megvitatás vé-gett. Az ülés tartama május végéig tarthat, mert június 2-án betelik a senatusnak az alkotmányban kijelölt hatátnapja. A megvitatandó javaslatok sür-gős és fontos volta késztetett engem arra, hogy ilyen sür-gős mezei munka ideje alatt hívjam fel önököt. Megvagyok azonban győződve, hogy valamintá mult-ban, úgy most is megteendik önök ezt az áldozatot a haza javáért. Az isten áldja meg önök munkál-kodását.

I. Károly s a miniszterek. A kormánypárt lap-jai melegen commentálják e rövid megnyitót. „Kévs alkotmányos állam van ma Európában, a melyben a miniszterium három évig álljon s a hol ez idő alatt kormány és pártja között teljes egyetértés legyen. A mi hazánk ezen kevés államok között van a mi erre büszkék vagyunk, méltók egész világ dicséreté-re. Azonban az érdem a legnagyobb mérvben a két házat illeti.” A vörösek ellenben az esemé-nyek baljóslatu jayveszékülésével vannak eltelve. Na-ki estek a vasutgyűlés és a magyaroknak, Un-gari vor ana cugetu prin jonctiuni! a magyarok meg-fognak minket az összeköttetések által hódítani. Ez most a vörös profetia rómes hangja, a melyre a fes-téték vesztegetik. De hogyan, mimódon fogják önök ezt végrehajtani? Ime megmondják önöknek ezt a jószívű vörösek. „A románok tudják — kiált fel a „Romanu” — tudniok kell, hogy az osztrák néma-ték Germaniávali egyesülésre törekednek s hogy a tény már csak idő kérdé.” Mi ebből a conclusio? Az hogy Ausztria föl-szilik elemeire, a szlávok Orosz-országhoz esatlakoznak, az 5 millió magyar pedig a vasutösszeköttetések által elnyeli az ömilió ro-mániai román és az alduiai népeket. Kérem ne nevensenek, mert ezt a tervet a vörösek csinálták s önöknek idehaza nincs egyéb teendőjük, mint az, hogy 5 millió magyar éheznek meg amugy isten igazán, mert a jonctiok által egyszerre jutni fog minden éhes magyar számára egy egy kővér aldu-nai román és zupeislinak meg egy bolgár bugyigó s egy egy török turbán is. Ha nem olvasnám, el nem bírnám hinni, hogy minő oktalanságokkal táp-

lálja Rozetti scarlat Kosztachi a „Romanu” olvasóit. Beszélhet Bismarck Jókaynak, hogy néki nem kel-lenek az osztrák-németek, beszélhet az újabb kor történelme az osztrák-magyarbirodalom szűkségessé-géről az európai sulygeyen fentartása végett, mind nem ér ez semmit, önök elfognak nyelni 5 millió román és a Balkanig minden népet. Kuzít még sirjában is hibáztatják, hogy miért nem tört át 1859-ben Erdélybe s miért nem segítette III. Na-poleon Ausztria feltárgoltatásában; ma követelik, hogy a román kormány vesse közbe magát az erdélyi ro-mánok érdekében s ime más felől azt feezgeti a „Romanul, hogy Ausztria feltárgoltatása roppant ve-szély lenne Keletre nézve, mert 5 millió magyar sat. Ilyen emberek okosan beszélni, vagy ezeknek kormányra kerülését óhajtaní lehetetlen, maguk sem tudják mit beszélnek, ömagaik közt is megvannak háborodra

Ilyen handa-banda vagy mint itten mondják tránká si flánk á után csakugyan jól esik hig-gadtbank román publicistákkal is találkozunk. Mi — így ír a Pressa — mi nem bánjuk hadd kéjeleg-jenek a „Romanul” osztrákfalói hypotesisek és lá-tásaikban, tőlünk csinálhatnak pártkérdést e tisztán economicai s reánk nézve életkérdésből, melyért ma-ga Bretiano is kezességet vállalt 1868-ban. Denun-ciálnak a törökök, hogy hadseregünket szervezzük, igazságg kormányunk s hazánk ellen Ausztriát; azt is megengedjük, hogy csináljanak még vagy egy Ploestéle közláráságot: mi és kormányunk tiszta józan román politikát fogunk követni az egységsy és érdekek szempontja szerint. Védni fogjuk a tör-vénységessé terén és a kötséek alapján hazánk jogait azok ellen, kik megtámadnák; támogatni fogjuk a vasuti összeköttetéseket is mint vasut hálózatuok mulhatatlan következményét, védni fogjuk nemzeti hadseregünk szervezését és összpontosítását, hogy a védelmi harcra mindig készen álljunk; védelmezni fogjuk idehaza az állandóságot és megerősödést, hogy kívülről tiszteljenek és becsüljenek. Nem kétkedünk, hogy ilyen komoly és román politikát mint eddig, ugy ezután is helyeselni fog a nemzet és képviselői.” Hozzá tette volna azt is, hogy helyeselni fogja azt egész Európa: Ha nem természetes, hogy az ilyen politika a vörös atyafiak szemében áruló poli-tika, mert így nem lehet zavarni a Tisza vizéig. Ha a „Pressa” közböök cserdit, így szólnak ma-galpulva: „n” a cusam pe nemini cu turedare, de rögtön felsohajtanak: „A mostani kormány köteles-ségeket vállalt Germania Ungaria irányában. Tehát ismét Ungaria! ? Ugyan miért van ott az az Ungaria? ! Huszonöt év óta annyiszor fölmetél-ték a Románul hasábjain s ime még sem halt meg a Rosetti szép szemeiért!

De talán elég is volt már a vörösek jayveszék-léséből. A kormánylapok nagy örömmel írják le, hogy minő szívvelyesen fogadta a czár Sz. Petervá-rott George Filipescu román agent. „Ha min-den hatalom ugy ismerne a Keletet és az ottani érdekeket, akkor egyes hatalom nem volna ma olyan előítéletes. Akkor Turcia és Románia érdekei az ál-talános világosság mellett nyernének. Azonban jó az Isten, a világosság naponkint terjedez. A hatalmak mind jobb jobb véleményut táplálnak felőlünk. Ta-kintsetek Ausztria-Magyarországra. Az idő egy olyan fa-nakólt férffiu geniussza, a minő gr. And-rássy véghez vitték, hogy az ellenünk glárlt régi bizalmatlanság rendszere elpusztult és ez a hatalmas birodalom ma egyike legjobb barátainkunk, táma-szainknak. Germania is kezdi bizalmát visszanyerni Itáliában a közvélemény erősen hullámozik felénk s ez csak javunkra fog szolgálni. Franciaországban továbbra is állani fog a régi támasz. Hogyan ne tekintenék tehát halálával a petervári fogadtatást. Halánk valódi és alapos, mert e tény másokat is fel fog bátorítani. Mi most is azt állítjuk, hogy nemzetünk a tributon kívül teljesen suverén. A tribut nem foszt meg jogaintól. A visszaélések már-már elhittették, hogy hazánk nem suverán. Jó lesz, ha önöknel is figyelemmel megolvassák a gróf Andrásyról tett itteni nyilatkozatot.

A kolozsvári gyermek-kert társulat választ-mányának évi jelentése.

(Folytatás.)

Ezekben az intézet létesítése, beiszervezése s rövid működésének főbb mozzanatairól tiszteletteljes jelentésünket megtevé; áttérünk most már társula-tunk pénzügyi helyzetének emelése érdekében tett intézkedések fölemlítésére s a vagyoni állás bemuta-tására.

Az 1873. évi márczius 30-án megtartott köz-gyűlés alkalmával a jegyzett részvényekre még csak 563 frt fizetettvén be, az intézet léte-ítése céljárá-tott első lépést hitelművelettel kelle megkezdenünk. Ugyanis hogy a telek és ház tényleges birtoká-ba lépessünk a 16.000 frtnyi vételárból rögtön 6000 frtot kelle lefizetnünk, sőt a telek eladása is a rögtön fizetés feltételéhez volt kötve. Ily körü-lmények között a választmány lehetőleg olcsó kölcsön után kisést s ilyet a helybeli pénzintézeteknél a vá-lasztmány néhány tagjának személyes jótállása mel-llett talált is köcsönül a ház vételárának törlesztésé-re több részletben összesen 9420 forintot vé-vén föl.

A kedvezőtlen pénzüviszonyok közepette a rész-vények beváltása elég jó eredménynyel folyt ugyan, mindazonáltal ezen részvényekre befizetett összegek-ből a kölcsön vett összeg 2882 frtot lehetett fordít-tani s így 6540 frtnyi adósság s ennek ha bár nem tulajsgázott, de társulatunk vagyoni állását tekintve mégis terhes kamatai nehezettek póztárunkra. E tehetől való megszabadulás a választmányunk már csak azon okból is kiváló gondját képezte, mert az illető pénzintézetek kijelenték, hogy a kezünknel lévő pénz többé nem nélkülözheték. Ezen körülmény által már-már veszélyessé vált adóssági tehetől a választmány akként vált szabadulni, hogy kérelmet intézett a n. mélt. vallás- és közoktatási miniszter urhoz 6000 frtnyi kamat nélküli államkölcsön meg-nyerése iránt. Ezen kérelem a miniszter urnak alá-írott elnök által f. évi febr. 6-án személyesen nyuj-tatván át, ugyanakkor törekvéseink és intézetünk ál-lapota szóbelileg is fölfejtetett.

Kérelmünket n. mélt. Trefort Ágoston m. kir. cultusminiszter ur kegyesen fogadván, 3626. sz. a. kelt rendeletben kijelenté, hogy 6000 frtnyi kamat nélküli államkölcsönt kész utalványozni, ha ezen összeget a társulat ingatlan javára betábláztatják s ha annak évenként 500 frttal leendő visszafizetésére magukat kötelezzük, ki miután ezen köteleességnek

megfelelő okmányokat fölterjesztették, a 6000 frtnyi költségen f. évi ápril havában kegyesen utalványoztatott pénziárunk javára fölvetették s a ház vételárából főmunkálat 4000 frt, valamint az egyik pénztintézetől felvett 1540 frt törlesztésére fordították.

A magyar kormány e kétséges gyámolításon kívül még egyéb tekinteteket is igen lényeges segélynyújtása által mozdította elő törekvéseinket, sőt mondhatjuk, hogy ezen segélyezés nélkül intézetünk kellő fölszerelését, főleg pedig a gyermek-kertész-nő-kepezde megnyitását nem eszközölhetők volna. Ugyanis — miként fentebb említett — a részvények után befolyt összeg a ház vételárának is csak egy részét fedezé, annál kevésbé számíthatunk arra, hogy az ez uton befolyó bevételből az intézet fölszerelését előállíthatjuk. Nem csekély aggodalmat okozott az a választmánynak az aggodalom azonban n. mélt. Trefort Ágoston közölte. miniszter ur kegyes nyilatkozata által el lón utalva, ő ugyanis a m. év ápril havában városunkat meglátogatván, a választmány kebeléből kiküldött tisztelgő küldöttségnek kegyesen megígérni méltóztott, hogy intézetünket a fölszerelés előállítására czéljából segélyezni fogja, mely ígért alig néhány nap múlva akként lón beváltva, hogy a n. mélt. miniszter ur az országgyűlés által e czélra megszavazott alapról 2000 frtot kegyeskedett intézetünk fölszerelésére költségeül utalványozni.

(Vége következik.)

Telekkönyvi jegyzőkönyvek közzététele Erdélyben.

Hirdetmény

(Vége.)

Ezen bejelentésnek minden, a telekjegyzőkönyvekbe még be nem jegyzett birtokjogokra ki kell terjednie, nem tevék külöbséget, vajjon azok, a már használaton kívül tett régi, vagy a jelenleg még vezetett bevallási-, telek-, vagy más könyvekben, lapokban vagy lajstromokban előfordulnak-e vagy sem s akár nyújtott légyen valamely fél, bármely bíróságnál valamely általa szerzett fekvőség tekintetében birtokajjegyzési kérvényt be és akár van ezen kérvény elintézte, akár sem.

A bejelentésre kötelezetnek különösen tehát mindazon személyek, kiknek birtokjogaik, a helyszínelési bizottmánytól sem önmaguk által, sem pedig az ezen bizottmánytól kirendelt képviselők által nem érvényesítettek; vagy kik állítólag elsőb, vagy közös birtokjogukat, a bizottmányilag kitűdött és a telekjegyzőkönyvekbe bejegyzett tettelegesen földbirtokos elen, a helyszínelési szabályok által kijelölt módon igazolni képesek nem voltak, állítólagos igényők akár van a telekjegyzőkönyvben, vagy az általános tárgyalási jegyzőkönyvben feljegyezve, akár sem.

2) Továbbá mindazon személyek, kik:

a.) a telekjegyzőkönyvbe bejegyzett fekvőségekre az 1853. máj. 29-én kelt legfelsőbb ösíségi rendelet határozataihoz képest ösíségi vagy zálogvisszaváltási jogokat, vagy más jogbizomlót tulajdoni igényeket már érvényesítettek; vagy kiket b.) az említett ösíségi rendelet határozataihoz képest a zálogvisszaváltási jog érvényesítésére még hosszabb határidő illet; ezennel felszólíttatnak, miszerint ezen igényeiket a fennebbi elsőb pontban kijelölt jogkövetkezmény elkerülése mellett, legfeljebb 1875. január 31-ig bejárólaj jelentésk be s az a.) alatt említett esetben a még folyamatban levő jogügyet, annak a telekjegyzőkönyvbe feljegyzése végett, vagy a nekik már jogérvényesen oda ítélt jogot az abbaí átkbelezés végett; a b.) alatt említett esetben pedig az öket illető zálogvisszaváltási jogot, a telekjegyzőkönyvbe feljegyzés végett, okiratokkal tanusítva igazolják.

3) Ugyazintán mindazon személyek, kik a telekjegyzőkönyvekben bejegyzett fekvőségekre elsőbbségi, zálog- szolgálmi vagy más jogokat betáblázások, bejegyzések, följegyzések, vagy bírói zálog-össze írásk által vagy már nyertek, vagy pedig 1874. június 1-ig netalán még nyrendenek; — ezennel felszólíttatnak, miszerint ezen jogokat a telekkönyvi jószágttestek teherállapotába leendő átkbelezésük végett legfeljebb 1875. évi május 31-ig bejárólajlag annál bizonyosabban jelentésk be, mint hogy különben ezen jogoknak korábban nyert elsőbbségeit elvesztik; holott bejelentés mellett ezen jogoknak 1874. évi június 1-ig nyert elsőbbsége, az ezen telekkönyvi jószágttestekre a most említett naptól fogva tulajdoni vagy zálogjogot nyert új szerzők vagy jelzálogos hitelezők irányában is főmunkálat.

4) Azon igények, melyek a volt urbéri kapcsolatot és azzal rokon viszonyok tárgyának, az Erdélyt illető 1854. évi június 21-én kibocsátott (bírói. törv. lap LX. drb és 151. sz.) nyilparancs határozatai szerint szabályoztatnak, akár jegyzettek légyen azok fel a helyszínelési jegyzőkönyvekbe, akár sem, a bejelentésre vagy igazolásra felszólításokból, s ezen hirdetmény folytán tartandó tárgyalásokból kizárják.

5) A megelőző pontokban kiszabott hirdetményi határidők ellen sem meghosszabbításnak, sem pedig igazolásnak vagy pernyításnak nincs helye.

6) A közzétett telekjegyzőkönyvek 1874. évi június 1-től fogva az el. polgári törvénykönyv 321. §. értelmében telekkönyvekké tekintendők s vezetendők; s ehez képest a most említett naptól fogva azokba bejegyzett fekvőségekre új tulajdon — jelzálog — vagy más dologbani jogok, csak az azokbati törvényszerű bejegyzés által s csak az ezen fekvőségekre nézve korábban létezett és a hirdetményi határidő alatt bejelentett és igazolt igények sérelme nélkül sserezethetnek s ruházhatnak át más személyekre, vagy szüntethetnek meg.

7) Azon szabályok, melyekhez a felek és bíróságok maguk az ezen hirdetményben kijelölt ügyletek és hivatalos cselekvények teljesítésénél és fogvaosításánál alkalmazni kötelesek, az 1870. évi február 5-én kelt igazságügyminiszteri rendelettel kibocsátott erdélyi telekkönyvi rendtartásban (Rendelekek tára 1870. évi I. és II. füzet) foglalják.

8) Azon hitelezők, a kik valamely átkbelezés által saját átkbelezett vagy átkbelezendő követelésük elsőbbsége tekintetében hátrányt szenvednének; kifogásaikat harmadik személy irányában s a fentebbi 3-ik pontban kiszabott határidő lefolyta után még hat hónapig és így 1875. november hó 30-ig érvényesíthetik, vonatkozzanak bár

kifogásaik a követelés valdiságára, megszüntére vagy elsőbbségére. Ezen határidő lefolyta után harmadik személyek irányában ebbeli kifogásaik többé nem érvényesíthetők.

9) A II. pont alatt felsorolt kir. törvényszékek és telekkönyvi hatósággal felruházott kir. járásbíróóság, eljárásukban szokott hivatalos pecsétjüket fogják használni.

Kolozsvártt, 1874. ápril hó 14-én.

Az erdélyi m. kir. telekkönyvi igazgatóság.

BELFÖLD.

Déva, 1874. máj. 12.

Tisztelt szerkesztő ur!

Béreczes hazánk kisebb városainak egyike sem oly szerencsés tanügyi tekintetben, mint a kies Déva, mely a baladás biztos zálogát bírja az alig pár év alatt itt megtelepített nevelőintézetében. Alig hangzott el az országgyűlésen a XXXVIII. t. cz. felett a szentesítés szövegét jóvót biztosító szava, kormányunk lelkes közgei a vidék nemes érdeklődését s a román értelmiség magasabb hazafiai érdekeit szem előtt tartva, megállapították Déván az állami tanítóképezdét, mely hivatta van a vidékünk felett terjedő fólhomályt hovahamarább eloszlatni, a lép első osztályaiba vivén át a nemzeti fejlődés hatalmas rugóját: a világosságát. Szeremley Lajos volt hunyadmegyei tanfelügyelő azonban nem elégezte meg, hogy Dévának csupán ez intézete legyen, be látta, hogy a mellett, hogy a képezdében épen e vidék szolgáltatathatja leginkább a polgárokat, szükség, hogy a minden jóak csiráját magában rejtő, szegényebb sorsú közönség gyermekei is, még pedig kevés költséggel, részesüljenek a nevelés azonmű áldásaiban, melyet csakis egy jól szervezett realiskola nyújthat, akadályt nem ismerő erővel s a megye értelmiségének lelkes gyámolításával kieszközölte, hogy Déva pár év előtt dgy minden tekintetben kitűnő mintaintézetet nyerjen s ez az állami realiskola, melynél tanárok, szülők és közönség összhangzó és vállvetett munkássága már ma is oly szép eredményeket mutatnak fel, hogy nem esalatozunk, ha kimondjuk, hogy ritka helyen tapasztalhatni amaz, a nevelés első alapfeltételeként ismert tény, hogy a család és iskola együtt működjen.

E szép harmonia eszközölte városunkban a gyermekesereg azon örömet, melyet a tanári székileg május 9-ére határozott kirándulás eredményezett. Már kora reggel roppant későzűdésűkkel a szülők a borosdó daczára makacsul kirándulni vágyó gyermekek részéről. Mindannyian feltarisnyázva várták iskolájukban a szekerek s omnibuszok robogását, melyeket az egész közönség által nagyileklűségőkről ismert Lázár Lajos, Bodi József, Kaiser József és Bodola Zsigmond urak nyertek s csak azért engedték át, hogy a szegényebb sorsú szülők gyermekei is részesüljenek a kirándulásnak hasznosát széppel vegyítő örömeiben. Ott voltunk, midőn a jeles tanárok atyai gondossággal ültették föl gyermekeinket a járművekre, örömmel szemléltek a tanárok s gyermekeink közötti családi viszonyt s jó utat kívánánk az örvendő gyermekeseregnek, mely Téglás Gábor, Csoska Lajos és Éder Ödön közbe-csalásban részesülő tanáraink kíséretében s az atyáskodó s érdeműs igazgató bucsuszavai között a brassói társulat káláni vasokohójának megleltetésére rándult. Itt bucsút vettünk a gyermekektől s ök utnak indultak a 2 1/2 mérföldnyire eső telepre.

S most elmondom, mit este hazajött gyermekemlő hallottam. Utközben daloltunk, minden ételünk közös volt, egyikük megkínálta a másikat, a ki semmit sem vitt magával, az jobban élt, mint a többi, mert a pajtások s a tanárok jól tartották. Mikor Déváról elindultunk, első falu Szántóhalma volt, második Szentandrás, harmadik Piski, aztán elmentünk Tompára, Bácsira, Batizra, innen a káláni fürdőre s megnéztük a fürdőt, itt láttuk azon sziklát, melyet, mint Téglás tanár ur mondott, még a rómaiak vágat ki s melyből nagy gyógyhatású meleg víz buzog fel. Azután bementünk a fürdőszobákba, melyek most fognak megújittatni.

Visszatérőben meglátogattuk a piskii vasuti állomáson a műhelyeket. Kalában láttuk, hogy olvasztják a vasat. A kiáoszt érczet egy nagy kemenczebe betették s ott olvadt el, nagyon tüzes volt, a kemence nyílásán folyt ki először a salakja s aztán odament egy ember s bedugott egy rudat s a zalak ráragadt s tova vitte, délután egy más lyukon s csatornába folyt a tiszta vas s ezen folyt be a homokból készült alakokban s itt olyan hosszú vas lett belőle. Egy hegyre ísfeleltünk s ott láttuk asiklót, melyen a Hunyad mellett fekvő teleki bányákból a vaskövet hordják. Láttuk, hogy a vaskövet, kő- és faszenet s egyéb segédanyagok a csigákon hogy huzzák föl. Megmutatták, hogy milyen magas a bujtatásra szánt levegőnek s hőmérséke, mely gázlángnál van forrósitva, midőn egy újjnyi vastag önpályozást elolvasztott.

Mindezeket gyermekeink Niemei mérnök urnak a kohó egy elsőlő tisztviselőjének szivessegeiből látták, kinek a karavánt Lázár Farkas hunyadmegyei mérnök s valóban nagy tanügybarát ajánlotta. Adja Isten, hogy minden vidék bírjon ily jeles intézetekkel, nemes szülőkkel és közönséggel. Ohajtjuk, hogy a derék tanárok és szülők ily szép viszonya még számos utile cum dulci kirándulásra nyujtsan alkalmat s a Hunyadra, Csértére és Nagyágra tervezett excurziók is hasonló szép eredményre menjenek még e nyár folytán végbe.

Egy szülő.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Budapestre május 16. 10 ó. 45 p. d. e.

Érkezett, május 16. 11 ó. 40 p. d. e.

A képviselőház tegnap az ügyvédi rendtartással foglalkozott; Pauler nagy hatású beszédet mondott, Csemeghy szintén; Tisza ellene szökött. A pénzügyi bizottság elkészíté jelentését az újkölosónról, melyet a balközép elfogad oly feltétellel, hogy belőle 5 millió a hazai pénzügyintézeteknek kölcsönöztesék. A ma-

gyar delegatió tegnap bizalmas értekezletet tartott, melyen Bitto részletesen előadta a magyar kormány álláspontját a közös budgettel szemben. Bakosi, Becze, Tisza László, Cseh, Houchard erdélyi képviselők a belügyénél folyó értekezletekre nézve a felelősséget — mert bennők részt nem vesznek — visszautasítják.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, május 16. 1874.

— Az egyetemi kör ünnepélyes megnyitása mint már jelzők, holnap (vasárnap) d. e. 10 órakor lesz az egyet. saját helyiségében (belsőintézet, Rhédei ház, 2. em.) az első önképzőköri gyűlés alakjában. Az előző megnyitó beszéd után felolvasásokat tartanak Benedek Albert és Hankó Vilmos. Ajánljuk e nemes törekvésű együletet újlag is közönségünk méltó figyelmébe.

— Az egyetemi ifjuság az „egyetemi kör“ javára június 20-án tavaszi mulatságot rendez s az előintézkedések megtétele végett a rendező bizottságot il. Dániel Gábor elnökölete alatt már meg is választotta. A helyre nézve még nem történt megállapodás, ez azonban a fényesnek ígérkező táncmulatság elé nem górdíthat akadályt. Kolozsvárnak több alkalmas mulató kertje van s bármelyikre esik is a választás: a rendezők ügyes keze bizonyára a legszébb díszítésű tánczterét alakítja a közönség számára. Az egyetemi fiatalok tavalyi májálisa a legszebb emlékekben él a közönség szívében s úgy hisszük, hogy az idei is egy fényes levelet képez a mulatságok gazdag sorában.

— Kánicz Agost, kolozsvári egyetemi tanár a Florenzenben most folyó nemzetközi virágkiállítás tizenötödik bíráló bizottságának titkárává választott.

— Hegedűs István, a kolozsvári ev. ref. főiskola derék fiatal tanára piros-pünköszt másod napján vezeti oltárhoz Erdélyi Indali Péter bájos leányát, Jolánt. A boldog fiatal pár frigyeré áldás!

— Dr. Pávai Vajna Elek, volt m. k. ideiglenes osztály geológ, kit városunk is jól ismert, mint muzeumunk egyik volt tisztviselője, f. hó 13-án Budapestben jobblétre szenderült. Temetésé tegnap ment végbe a Rókus kórházból. Béke Hamvaira.

— Simon Elek maga, neje és családja nevében szomorodott szívvel jelenti, tisztelt édes anyjának kézi polányi Simon Ferenc özvegye született Gondos Juliánnának, élete 84-dik, özevességének 55-ik évében öregségi elgyengülés következtében folyó május hó 14-kén délelőtti 11 órakor a halottak szentségének felvétele után történt kimúlát. Megboldogultnak hült tetemét folyó hó 16-kán délutáni 5 órakor foguak a rom. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint belközöptető 27-ik számú lakásáról a köznevetőbe kikisérteni; lekérte pedig az engedztelő szent mise áldását e hó 18-án reggeli 10 órakor fog a T. T. minorita atyák templomában az egek urnák bemutatlatni. Béke poraira!

— Az országos m. iparegyesület kézműipari szakosztálya f. hó 5-én rendes havi gyűlést tartott, melyen többek közt bemutatották Téglás József sepi szent-györgyi lakatos gyakornok saját szerkesztett lakatja. A csinos és nagy ügyességgel kivitt mű általános tetszésben részesült. Egyáltal megemlítjük, hogy az ily módon kitüntetett ifjú iparos fiatal kora (17 év) daczára máris közelismerésben részesül Háromszéken s a mi vidéki városainkban szokatlan önképzési törekvést mutat, igen szabatosan rajzol, ismeri a német vasipar körében megjelent irányadó műveket s csekély keresményéből nemcsak a szakjába válogatott termékeket hozatja, hanem a bécsi világtárlat kincseit is feltudá használni tanulmányainak öregetésére. Ez is egy példa rá, hogy ha városainkban az iparos iskolák ügye nem volna annyira elhanyagolva: székely honfitársaink közül is nagyobb számmal válnának ki derék jórauló iparosok s némely iparágak nem volnának a szászok által monopolisálva. A fiatal, törekvő lakatosgyakornokot ösztönözödvődjük s tiszta szívből kívánjuk, hogy pályatársainál ne maradjon hatás nélkül követéramlító példája.

— A gergyó-falvi felső népiskola épülete, mely gazdasági osztályllyal lesz megoldva és melyre a közoktatási miniszterium 15.397 frtot irányzott elő, legközelebb fel fog építtetni.

— Conrad Mórész szászceomes e hó 13-dikán Budapestre utazott.

— Emberölés. Tamás István hosszafalusi lakos folyó hó 11-én hosszafalusi lakosok Szász Mihály és Péter István által annyira megveretett, hogy kevés idő alatt a verés után meghalt.

— Emlékkünnep Hamburgból írják e hó 11-dikéről: Tegnapelőtt volt a diestjes helgolandi tengeri csatának tizedik évfordulója, május 9-én 1864-be a két osztrák hadi hajó „Schwarzenberg és „Radecky“ Tegethof parancsnoksága alatt, három dán tengeri fregattek hatalmas csatát vívott, mely az Elbetorkolatát ismét megtisztítá az ellenségtől. Az ott elhullott tengerészek Cuxhavenben és Altonában nyugosznak. A hősök sírjai mindkét helyen koszorúkkal és virágokkal ékesítették fel.

— Elnöki kedvtelés. A hivatalos párisi lap a „Soir“ egy gyermek ünnepély alkalmából, mely az Eliséén folyt le a következőket írja: Mac-Mahon tábornagy a hivatalos gondoktól szabadulandó, szórakozásokkal vidítja föl magát. Legfőbb szórakozása néhány nap óta abban áll, hogy lefényképeztesse magát. Közlebb is egy fényképész, a kit megnevezni nem akarok, három óráig időzött nála s a köztársaság elnökét gyalog, lovan, egyenruhában és polgári öltözetben fényképezte le.

— Diákok strikja. Az egri főgymnasium 8-ik osztályában közelébb nyolcz napig nem lehetett előadást tartani, mert a diákok strikoltak s nem mentek előadásra. A forrongás következő eset szolgáltatót alkalmat. Az önképzőkör jutalmat tűzött ki balladára. Azonban csak két pályamű érkezett. Ezek közül az egyiknek oda is ítélte a bizottság a jutalmat, hanem az elnöki tanár a másik balladát tartotta jobbnak s annak adta a jutalmat. Lett erre forrongás. Két tanulót ki is csaptak, mire aztán fölkekedett az egész áértett osztály s nyolcz napig

folytatta a strikot, amnestiát kérve a két tanuló-társnak. Ezt meg is kapták s most már megvolna a béke, de nincs nyugodalom, mert közel van a legszörnyűbb areopág, az — érettségi vizsga.

— Modern gyászírh. Egy német lap hirdetési rovatában a következőket olvashatni: Holnap délután 3 órakor elégetem mostoha anyámat. N. N.

— Nyilvános köszönet. Alólt Kolozsvár sz. kir. városában felállítandó ötödik gyógyszerári jog megnyerése mult év őszén folyamodtam, azóta körülményeim véletlen változtak, folyamodásomat visszavonom. Köszönetet nyilvánítok mindazoknak, kik pártfogásukat szivesek voltak felajánlani. Magamat további jóindulatukba is ajánlva, maradok teljes tisztelettel Eng el József, gyógyszerész.

— A „Magyarország és a Nagyvilág“ 20-ik száma a következő tartalommal jelent meg. Kápek: A külügyminiszterium két osztályfőnöke. — Bilbao. — Galambok pajtása. — Párisi madár-vásár. — Turgenyev Iván. — A vaspálya negyven évvel ezelőtt. Szöveg: A külügyminiszterium két osztályfőnöke. — Anyámhoz. (Költemény.) — Bilbao. — Galambok pajtása. — Párisi madár-vásár. — Turgenyev Iván. — Az énekesek. (Turgenyev Ivántól.) — A vaspálya negyven évvel ezelőtt. — A fővárosból. (Tárca Porzóból.) — A hali sectája. — Egy fáradt ember naplójából. (Folyt.) — Különfélék — Szótalány. — Sakkfeladvány. — Szerkesztői üzenetek.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Május 15-én 5 % Metalliques 69.10 frt. 69.10 Kamat —. — 5 % Nemzeti kölcsön 74.35. frt 1860. Kölcsön 105.50 Bankrészvény 979 Hitelin-tézetí részvények 220.50 London 111.75 ft. st. 111.70 Ezüst 106. — Cs. kir. arany — Napoleonor 895.

Urbéri kötvények: Magyarországi 74.75. Temesi 73.75 Erdélyi 71. — Horvátországi 76. —

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyitlér.

Tekintetes szerkesztő ur!

Engedje meg a t. szerkesztő ur becses lapja hasábjain egy kis tért kérnem arra, hogy birtokos közönségünknek figyelmét egy igen hasznos és mindekenfelett előnyös úgynöki irodára hívjam fel s illetőleg arról saját tapasztalataim nyomán rövid ismeretést adjak.

Ezen iroda a Kolozsvártt már három év óta fenáll s folyton sikeresen működő „Általános ipar és keresk. úgynöki iroda“ (övár bányatanca 6. sz.) mely főként jelzálog-kölcsönök eszközzésével foglalkozik.

Sokszor jön a birtokos és nagy gazda oly körülmények közé, hogy gyors pénzüszükséglete támad, nagyobb összeget kell igen rövid idő alatt előteremtenie, ha roppant kárakat vagy hátramaradást nem akar szenvedni. Ilyenkor csak két kérdés forog fen: „pénzt kapni gyorsan és előnyös feltételek vagyis kis kamat mellett!“ — Napjainkban mind két kérdés gyakran alig megoldható feladatot képez s épen a szorgos pénzüszükséglet miatt esetleg igen magas kamatokat kell fizetnie, csak hogy pénzhez juthasson.

A nevezett iroda által, egy a birtokosra nézve igen fontos s eddig nélkülözött hiány lett pótolva, mert míg előbb csak hosszas utánjárás és idővesztetés után lehetett észlt érni, most a birtokosság pénzüszükségletében egyszerűen ezen irodához fordul, mely a legrovidebb idő alatt eszközi a kívánt pénzösszeget.

A kölcsönfelvétel „Jelzálogra, telekkönyvezett földbirtokra“ történik és pedig 5000 frttól kezdve a legmagasabb összegig. A kölcsönösszeget felvővőnek 32 év alatt kell törlesztenie, s ez azon kedvező feltét mellett eszközöltetik, hogy az illető félévénként előlegesen csak 6 % kamatot, 1 % törlesztést, tehát összesen 7 %-ot fizet a felvett pénzösszeg szerint.

A kölcsönösszegek jelzálog levelekben adatnak ki, melyeket a „kereskedelmi úgyn. iroda“ készpénzzel fizet 88 fittól 90 frtig.

Itt szükségesnek tartom megemliteni, hogy az iroda jelzálog-ügyleteit már három év óta folytatja, folytatta azt megszakítás nélkül „krach“ alatt is, midőn a pénzintézetek legnagyobb része nemcsak a jelzáloghitelt, hanem még a személyes hitelt is megszüntette. Ezen idő alatt is, 88—90 frttal fizette a zálogleveleket, holott ily magas árban az egész osztrák birodalomban létező összes földbirtolintézetek legtekintélyesebbjei sem tudták értékesíteni zálogleveleiket, mert a legjobb pénzvízszonyok közt is csak 84—86 frttal válták be, s jelenleg így sem képesek jelzálog-kölcsönöket nyújtani.

Ez iroda még azon előnnyel bír más hitelintézetek felett, hogy itt időközben is tetszészerinti törlesztésnek ilyagyalvan záloglevelek minden levonás nélkül teljes névértékben fogadtatnak vissza, akár mint részletes törlesztés, akár pedig mint még fizetetlen tőkemarádvány.

Az iroda eddig 5000 frttól terjedő 60,000 frtig terjedő kölcsönügyleteket kötött ily záloglevelekre s a felek legnagyobb meglepődését nyerte ki, mert azokat feltűnő gyorsan és olcsón eszközölte.

Hogy egy ecatás példát hozzak fel, én magam kötöttem nevezett irodával egy 10,000 frtig terjedő kölcsönügyletet. A 10,000 frt jelzálog-papírért fizetett nekem az iroda 9000 frtot, mely összegért fizettek kamat és törlesztéssel együtt félévénként 350 frtot, s e fizetéssel 32 év alatt tőke és kamat törlesztve lesz, míg bármely pénzintézetnél is a 9000 frt után legalább 900 frtot, esetleg többet kellene fizetnem évenként, s a tőke ezáltal még sem apadna.

Ennyit tartottam észlelnének a t. szerkesztő ur szives engedelmeivel közleni, az iroda működése, hatásköre s a birtokosságra nézve felette hasznossága felől, hogy azok figyelmét, kik pénzüszükségeleikben néha hátrányos forrást keresnek fel, e mindenek felett előnyös és életrevaló irodára irányítsam.

Tisztelettel lévén a t. szerkesztő urnak. Kolozsvártt, május 8. 1874.

Voith József

Ozetz János

(164) Tisztelettel jelentem a n. érd. t. cz. közönségnek, hogy a „OZETZ J. és TÁRSÁI” cég ügyeit békés úton kiegyenlített, az üzletet én vettem át s azt ezonúl saját

üzem alatt folytatom.
Mintán ennek következtében terhes kötelezettségeket vállaltam magamra, úgy kívánok érdeket, hogy a régi üzletet átvéttem, különben teljesítsem és divatérti céljait a lehető leggyorsabban eláruljam, nem csak azért, hogy fizetéseimet minél előbb teljesíthessem, hanem legfőképpen azért, hogy az egész üzlet merőben új és korszerűleg szervezem és berendezem.
E célból az alakot tetemes százalékokkal szállítottam le, úgy hogy üzletemben mindenmihi szót és divatárúkat sokkal jutányosabban kaphatók, mint a város bármely más üzletében.
E szűkebb-zárt intézkedés mellett azonban arra is fogadott fordítottam, hogy az üzlet mindenkor díszes és legény láva az északi kiválmaknak megfelelő minőségű cikkeikkel, és ezen törekvésem szilárd és következő keresztszálle mellett reméltem oly alkalmat nyújthatni a szakmában vágó szükségletek beszerzésére a n. érd. t. cz. közönségnek, a mely jutányos árak, a cikkeik jó- és finomsága, valamint pontos szolgálat tekintetében eddig még nem kiakozott.
Üzletem megmarad a régi helyiségben, bel-központozta, folyó ház 6-tik szám alatt.
Köszönettel, május-hó 1874
Ozetz János.

(99) Nemzetközi Jury Tiszteletbeli Jury
elismerő okirat. Bécsi világtárlat 1873. haladási érem.

Legkitünőbb minőségű

ROMÁN CÉMENT

BENKÓ KÁROLY és Társai gyárából,
— Nyergesújfalun Eszterg megyében —

használható vízben s ingó talajon, úgy mint száraz földön, vízhatlan szilárd és tartós épületek és épületrészek készítéséhez, valamint mindennemű szobrászmunkákhoz.

Megrendelhető hordó- és zsákokban a legjutányosabb gyári áron
Dietrich Sámuel bizományos urnál Kolozsvárt.

SENSATION

machen nachstehende probate Erfindungen.

Kein Zimmerputzer mehr.

Die ausgezeichnete Zimmerboden-Glanzputze (mit Sandstein), welche dem Boden den schönsten Glanz verleiht und an Haltbarkeit alle übrigen übertrifft, steht der „Sensation“ genügend für ein Zimmer, 80 ft. Diese Putze macht den Zimmerputzer ganz entbehrlich, da die Behandlung eine sehr leichte ist.
1 Etüd Bodenputze-Büchse kostet 1 fl.

Amerikanisches Patent.

Gesunde, schöne, weisse Zähne kann man erhalten bei Gebrauch der unversäulenden neuen elektrischen Kautschuk-Zahnbürsten (für Mundstücke unentbehrlich).
1 Etüd 50 kr.

1 Gulden 50 kr. ein Dampf-Apparat

zur Desinfektion der schädlichen Luft.
Unentbehrlich für Spitäler, Schulen, Aemter, Werkstätten, Wohnzimmer, sowie auch Salons.
Diese Maschine ist von Goldbrock sehr niedlich angefertigt, so dass sie als Stützgegenstand in jedem Zimmer, 80 ft. 1 Etüd kostet 1 fl. Eine Flasche Desinfektions-Parfüm 40 kr. (Genügend für fünfzig Mal).

Zum Schutze der Person

und zur Sicherheit des Eigentums
ist unentbehrlich notwendig, eine gute Selbstschutzwaffe zu besitzen. Diese hat die neueste Erfindung des „Sensation“-Revolver mit Sicherheits-Sperre, doppelter Verriegelung und gepanzerter Kugel, schüsselförmig, so dass man in einer Minute fünfzig Kugeln abgeben kann; es ist das noch nie da gewesen.
1 Etüd 70 kr.

Taschen-Pistolen, fein damastirt.

1 Etüd ein Leberretter (oder Todeskämpfer genannt). Dieses von Eisenblech gearbeitete Instrument ist zur Selbstvertheidigung bei Angriffen als die beste Waffe zu empfehlen, da man durch sie einen Beschützer in der Hand haben kann, und sich selbst einen großen Gewinn verschaffen kann, wenn man die Waffe gegen einen Feind gebraucht.
1 Etüd 60 kr.

Electro-galvanische Ringe.

eine höchst wichtige, für jeden Menschen wohlthätige Erfindung.
Von den höchsten medizinischen Capacitäten ist es festgestellt, dass der Galvanismus von höchster Wichtigkeit gegen einen kranken Menschen ist. Nach Angabe eines berühmten Pariser Arztes wurden Ringringe in jeder Größe aus Messing angefertigt mit der Anlage einer electro-magnetischen Spirale, welche die empfindliche Wirkung hat, zu verhüten und zu heilen alle Krankheiten, Nervenleiden, Gelenk-, Knochen- u. s. w. Ein solcher Ring kostet 30 kr. und wird durch einen Arzt oder einen Apotheker zu tragen empfohlen.

Luftpöster.

zu empfehlen allen Reisenden, so auch für Schiffsreisende, und sind diese durch ihre Einfachheit, welche nur durch Luft erzeugt werden kann, als Sitz- und Schlafmittel in der Hitze unentbehrlich. Ein großer Vorzug ist es, dass man diese Pöster in jedem Zimmer unterbringen kann, wenn man die Luft verfrischen will.
1 Etüd 3 bis 4 fl.

Ein Sieg der Wissenschaft.

Das neue Atherm-Präservativ, welches bei Gebrauch sofort jeden überhörenden Atherm, von was immer her, beseitigt, und mit einem angenehmen Wohlgeruch versehen ist, ist nicht nur in der geistigen Niederlage zu haben, für Raucher sehr zu empfehlen. 1 große Flasche kostet 100 kr.

Eine Wohlthat

wurde an jedem Säugling ausgeübt durch die Verbesserung der neuen patentierten Säugbüchsen, man kann sehr leicht dadurch jede Krankheit vermeiden (viel gesagt). Das Kind kann liegen, aufrecht oder fesseln im Schlafe in Ruhe erhalten, und zwar in derselben Weise, als wenn es von Mutterbrust genährt würde, nämlich ohne jede Anstrengung. Nur Mütter können den Werth dieser Erfindung schätzen. 1 Etüd 60 kr., feinst angefertigt 90 kr.

Neueste chirurgische Erfindung.

Englisches Selbst-Klystier mit Aufpumpe, bei Kindern und Erwachsenen anzuwenden: sehr geschätzte, frische Personen können ohne Anstrengung sich selbst das Experiment vollziehen, und nimmt dieses Klystier je nach Bedarf die kleinste oder größte Menge auf. Dieses Instrument sollte gewiss in jedem Hause sein. 1 Etüd 100 kr.

Ein interessanter Federhalter.

Als ein Maj. Kaiser Napoleon III. das Werk J. und T. Friedmann's in Paris sah, wurde er sehr überrascht, dass ein derartiger Mechanismus einen Federhalter nach eigener Angabe machen lassen, damit das künftige Einrichten erspart werde, und überhaupt beim Schreiben keine andere Feder mehr bedürftig machte. Herr Gilbert hat dieses bedenkliche Modell nach dem Original, da es aber die Erfindung dem Zweck entspricht hat. Dieser

BAZAR FRIEDMANN, Wien, Praterstrasse 26.

(145) Csak 3 frt 90 kr. o. ért.
(4-10) kaphatni az első francia divat-csarnokban

következő 8 darab tárgyat:

- 1 elegáns divatos hölgykalapot szalmából, selyemből vagy tüllből, virágokkal, tollal, csipkével és zománcszal díszítve.
- 1 pár finom elegáns kéknyűt óhajtott szinben.
- 1 elegáns divatos legyezőt festményekkel, vagy selyem és csipkéből.
- 1 pompás divatos chemisette tüllből atlaszszal szegélyezve.
- 1 gyönyörű fejdísz tüllből virágokkal, vagy zománcszal.
- 1 legújabb Angot-Colliert bársonyból zománcszal.
- 1 pár finom harisznakötőt csokorral és csattal és 1 pár finom térd-harisznát.

Ezen 8 res 8 darab tárgyat csak 5 frt 90 krért o. ért. kaphatni egyetül az

első francia divat-csarnokban

Bécs, Neubau, Breitengasse 8 sz. a.

24. ajtó Müller B. asszony és társánál.

Vidéki megrendelések utánvétel, vagy az összeg beküldése mellett, gy. rsan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Jegyzés. Kértek a kalapok alakját és színeit megjelölni.

(50) (10-13) Építészeti iroda.

Tisztelettel jelentem a t. cz. építő közönségnek, hogy e városban a bel-központozta 7 sz. alatt építészeti irodát nyitottam.

Azon érdekeltekre nézve, a kik hasonló vállalatok céljával ismeretlenek, tájékoztató kijelentem, hogy az építészeti iroda elvállal építészeti tervek és költségvetések készítését, egész építkezések kivételét, vagy pedig mások által vállalt építések kivételét felelősséget, vagy azok jutányos és jó minőségben beszerzését illetőleg, utasítással szolgál.

Az építészeti iroda reggel 8-tól este 7 óráig nyitva áll s az építészetre vonatkozó bármint felvilágosítással minden időben szolgál.

Kolozsvárt, február-hó 8-án, 1874.

Wehrly János Albert, építész-mérnök.

(167) Csak 27 krért.

(2-12) szigorú jótállás mellett a legjobb minőség és valódiságot illetőleg, árultatnak nagy- és kicsinyben

gyapjú-rubakelmék,

legújabbak és legdivatosabbak minden szinben, simák, csikók vagy skotmintájuk, és pedig lustre, barége, grenadine, gazier, ripéz, m. zambique, jacocat, Cosmanosi perkail, batist, brillante, egyzintű vagy tarka (a valódi szinint j. állással), oroton törkiszövet (bálókabátok), rumburgi, hollandi, vagy fehéritetlen slézai ezernavaszon, eziz- és csipke-függönyök, atlasz-sinvt, agyemű, len- damaszt törökzöcs és asztalkendők, matrác- és korevet-sinvt, chiffon, 1/2 és 3/4 széles, nanking, selyem kravátl, harisznák, fuszélik, kéknyűk, len- és batist-zsebkendők, valamint ezer másféle cikkek, egyetül a szilárdnak ismert első és legnagyobb

27 kros

áru-csarnokban.

Bécs, Kärntnerstrasse 34 sz.

(polgári kórház-épület)

Utánvétel mellett pontos és lelkiismeretes szolgálat. Minta és árjegyzékek ingyen.

Demjén László

könyv-, mű-, hangjegy-kereskedésében és zongorátárában

FÜPIACZ KOLOZSVÁRTT,

leggyorsabban és legolcsóbban kaphatók.

Zongora-tárral azért kötöttem össze könyv-, mű- és hangjegy-kereskedésem, mivel tapasztalásból tudom, hogy a sok zongora-gyáros és értetlen zongora-árus közül mily nehéz a jót és olcsót kiválasztani, s azt csak a saját kárán tanulhatja meg a vevő, a kinek csak egy zongora kell, az nem tapasztalhatja saját kára nélkül, ha egy szakemberre nem bizza, ki ért hozzá. En több év óta a t. cz. városban és a Párisi kiállításon összehasonlításokat tettem az ár és minőségére nézve, ennél fogva hízalgeim ma-

gannak, hogy szakismeretem van s a tölem vásárlóknak a Zongorákat, Pianókat, Harmonikumokat jótállás mellett azon az áron adhatom, mint a készítő gyáros maga, sőt sokszor olcsóbban, mivel a gyár és ár minőségét ismerem, senkinek sem sikerülhet magasabb árt kérni, mint a legolcsóbb gyári ár, a alólirt kész vagyok az eredeti bécsi nyomott árjegyzéke is bármely elomutattai, s a hangszert, mely nem tetszenék azonnal visszavenni

Demjén László

egyet. könyvtár.

Stein János

könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

BIRÓ MIKLÓS

Egy mezei gazda élete.

Olvasó-könyv, gazdák s főleg a köznép számára. Ára 1 frt.

A földmívelés és állattenyésztés, utmutatás a mezeigazdaság sikeres és minél több haszonnal üzésére.

Irta Koppe J. G. Ára 2 frt.

Népszerű szőlészeti és borászati kézikönyv.

Irta dr. Perlaky Mihály. Ára 1 frt 50 kr.

SZARKA SÁNDOR

Izletes méhtenyésztés,

vagy a méhtenyésztésnek új módjáról.

Ára 1 frt.

BÁTHI GÁBOR

Koronás szőlőmívelés

11 kömöztetű ábrával. Ára 30 kr.

FARNOS KÁROLY

Gazdasági kétszeres számvitel,

4 darab melléklettel. Ára 1 frt 40 kr.

A magyar mezőgazdaság.

Irta dr. Ditz Heinrich. Ára 4 frt.

MENTOR

erdélyi népkönyv, közhasznú ismeretek tára

a honi szorgalom s értelmesedés előmozdítására.

2 kötet. Ára egy egy kötetnek 1 frt.

KÓCSI KÁROLY

KÖZSÉGI FAISKOLA.

Alapvonalok a gyümölcs-tenyésztésre. Községek, néptanítók, gazdák számára.

Ára 1 frt 50 kr.

Bár a kertem nagyobb volna!

Néhány szó a tagosításról.

Az erdélyi orsz. gazdasági egyesület kívánságára, kis birtokosok számára

b. Bánffy János. Kiadta az orsz. gazd. egy. n. 8-rét. Ára 16 kr.

BERDE ÁRCN

Mit tegyen az erdélyi gazda, hogy jólétre jusson.

Ára 35 kr.

Kertészet kézikönyve.

Tüzetes utasítás a konyha-kertészet, virágművelés és gyümölcstenyésztés körében.

Irta Galgóczi Károly. Ára 80 kr.

Barmászat,

avagy a hasznos házi állatok betegségeinek megismerése s orvoslása.

Különös tekintettel a gazdasági állatok tenyésztésére.

Irta dr. Zlamál Vilmos. Ára 3 frt.

Népszerű méhészkönyv.

Készítette Kis János, 210 lap, 8-rét. Ára 1 frt.

Honi irodalmunk méhészeti könyvekben hiányt szenved, és így szerző fönnbibi művével, mely 34 éves folytonos tanulmányozás és figyelmes tapasztalat után van összeállítva, nagy hézagot remél betölteni.

E kézikönyv, mely bótartalmánál fogva általánosan jónak van elősmerve, népszerű modorban van írva és ajánlhatjuk úgy gazdáink, valamint méhtenyésztőink szíves figyelmébe.

Készpénzbeli megrendeléseknél a fuvar levélre való bélyegért 6 kr. melléklendő.